

Motion till riksdagen

1989/90:U635

av Inger Koch (m)

Etiopien, Somalia och Sudan

I Etiopien pågår Afrikas äldsta, mest omfattande och blodigaste krig. Detta krig har drabbat civilbefolkningen oerhört hårt och hundratusentals människor har dött på grund av den etiopiska arméns terrorbombningar och repressalieaktioner.

Det sovjetiska stödet i form av vapen och militära rådgivare och de kubanska soldaternas närvaro har gjort det möjligt för regeringen att föra kriget på flera fronter och på ett mera skoningslöst sätt. Enligt uppgift har också Nordkorea inlett ett mer omfattande stöd till regimen.

De olika befrielseörelserna har i dag en djup, folklig förankring. En mycket klar majoritet av Eritreas befolkning sympatiserar med gerillan.

Det finns också ett brett missnöje inom hela den etiopiska befolkningen både mot kriget och mot den alltmera sviktande ekonomin i landet.

Stridsmoralen hos de etiopiska trupperna och lojaliteten mot den militära ledningen är låg. Det militära kuppförsöket i maj förra året är ett bevis på detta.

Mer än hälften av statsutgifterna går direkt till att täcka kostnaderna för krigföringen.

Det är motståndsrörelsens militära framgångar, de eritreanska och tigreanska folkens outtröttliga motståndskamp mot terror och förtryck och deras längtan efter fred och självbestämmande som lett fram till att den etiopiska regeringen nu tvingats gå med på att inleda förhandlingar med både EPLF och TPLF. Samtidigt pågår strider med ytterligare befrielseörelser närmare huvudstaden Addis Abeba.

Att dessa förhandlingar nu kommer till stånd är givetvis positivt. Att de inblandade parterna också kommit överens om att förhandlingarna skall vara förutsättningslösa, kan ses som ett första steg mot självbestämmande för det eritreanska folket. Dock bör alla parter i det etiopiska inbördeskriget delta i förhandlingar. Sker inte detta kan regeringen använda fredssamtalen som avledande manöver för att koncentrera anfallen på en av rörelserna.

Etiopien är ett totalitärt samhälle, som inte tillåter någon opposition. Diktaturen använder terror som ett vapen för att hänsynslöst fullfölja sin politik med bybildningar och folkomflyttningar som ett led i krigföringen. Detta medför ett oerhört lidande och svält. Det har kunnat fortgå länge utan att världsoptionen har reagerat och fört upp konflikten högt på den internationella politikens dagordning.

Sverige borde långt tidigare och i internationella fora med kraft ha påtalat dessa påtagliga brott mot demokratiska principer och detta grova kränkande av mänskliga rättigheter, som den etiopiska regimen har gjort sig skyldig till.

Etiopien är ett av Sveriges äldsta biståndsländer. Sverige får genom sitt bistånd inte stärka den nuvarande totalitära regimen styre.

De svenska biståndsinsatserna måste tvärtom stärka respekten för de mänskliga fri- och rättigheterna och genom olika insatser värna om att olika åsikter får komma till tals och att en utveckling sker mot frihet och demokrati.

Därför föreslås nu i den moderata motionen, som behandlar tredje världen och i den moderata biståndsmotionen att det utvecklingsbistånd som går genom den etiopiska staten bör upphöra. Endast om regimen militära operationer inställs och om regimen är beredd att respektera det etiopiska folkets mänskliga rättigheter, bör biståndet fortsätta.

Katastrofbistånd och bistånd som går genom enskilda organisationer direkt till det etiopiska folket för att lindra den akuta hungersnöd, som uppstått på grund av Mengistu-regimens brutala agerande, skall i stället prioriteras och ökas.

Etiopien hotas dessutom återigen av en svår missväxt på grund av torka i de norra delarna av landet och man befärrar, att landet nu skall drabbas av en ännu större svältkatastrof än 1985.

Sverige bör nu noga följa hur förhandlingarna utvecklas. Om inte dessa tillräckligt snabbt leder till att den etiopiska regimen respekterar de mänskliga rättigheterna, skall Sverige aktualisera frågan om en särskild rapportör för Etiopien i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna.

Det är inte bara kriget i Etiopien som måste ta ett slut för att Afrikas Horn skall få fred. Området härjas totalt av sju eller åtta olika väpnade konflikter som alla är mer eller mindre politiskt invävda i varandra.

I Somalia pågår inbördeskrig på tre fronter. De tre motståndsrörelserna vinner snabbt terräng med det gemensamma målet att störta enväldshärskaren Siad Barres regim. Skillnaden mellan de tre rörelserna är främst geografiska, men grupperna är också splittrade mellan olika klaner.

Enligt talesmän från motståndsrörelsen har flera massakrer ägt rum på den civila befolkningen de senaste månaderna. Det är regeringssoldater som i sin jakt efter gerillaanhängare ute i byarna mördat bybor i alla åldrar från spädbarn till äldre. Dessa grava brott mot mänskliga rättigheter bör Sverige som medlem i kommissionen för mänskliga rättigheter verka för att de uppmärksammas och tas upp till behandling.

Även i Sudan pågår sedan flera år tillbaka ett grymt inbördeskrig. Enligt uppgifter i massmedia har enbart under de två senaste åren krävts mellan en halv och en miljon offer i strider och av svält.

SPLA-gerillan, som kämpar för en frigörelse för den södra delens svarta kristna befolkning från den dominerande arabiska och muslimska befolkningen i norr, har haft stora militära framgångar under det senaste året. Sudans regering har vid flera tillfällen anklagat Etiopien för att militärt stödja SPLA-gerillan.

Inbördeskriget, som pågick mellan 1955 och 1972, utbröt på nytt 1983, när den dåvarande regimen beslutade införa islamiska sharialagar i hela landet.

Amnesty International presenterade en rapport om Sudan i december 1989. I denna beskrivs de oerhörda grymheter mot bybor och fångar i södra delen av landet, som regeringsstyrkorna gjort sig skyldiga till mellan 1983 och 1989.

Tusentals män, kvinnor och barn har dödats och torterats av regeringsstyrkor och av lokal regeringstrogen milis under den utbredda konflikten med den väpnade oppositionen. Även efter militärkuppen i juni 1989 fortsätter regeringsstyrkornas övergrepp.

Sverige bör nu ta upp även dessa brott mot mänskliga rättigheter till behandling i FN:s kommission för mänskliga rättigheter.

USA:s förre president Jimmy Carter har påtagit sig en medlarroll även i denna konflikt, men misslyckades vid samtal i Nairobi i november 1989 att få till stånd något förhandlingsgenombrott.

Sverige bör nu aktivt verka för att situationen i Sudan tas upp till behandling i FN.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett avslutande av biståndet till Etiopien,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillsättandet av en rapportör med uppgift att granska reglerna för mänskliga rättigheter i Etiopien,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige bör verka för att brotten mot mänskliga rättigheter i Somalia tas upp till behandling i FN:s kommission för mänskliga rättigheter,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige bör verka för att brotten mot mänskliga rättigheter i Sudan tas upp till behandling i FN:s kommission för mänskliga rättigheter.

Stockholm den 25 januari 1990

Inger Koch (m)